

ἢ ἄς εἶναι καὶ ἀπὸ πάφιλον· τοῦτο εἶναι τὸ σημεῖον τοῦ νὰ γνωρίζονται οἱ ἐλεύθεροι δημοκράται, καὶ ἰσότιμοι ἀδελφοί.

Η

ΠΡΟΦΗΤΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΖΩΤΟΥ

Ὁ Ἰακώβος Καζώτος ἐγεννήθη ἐν Διζῶνι τὸ 1720· τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς ἔκαμε παρὰ τοῖς ἰησουΐταις τῆς γενεθλίου του πόλεως, πρὸς συμπλήρωσιν δ' αὐτῶν μετέβη κατόπιν εἰς Παρισίους. Εἰσελθὼν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν, τὸ 1747 διωρίσθη διοικητῆς νήσων τινῶν ἐν Μαρτινίκα· διέμεινεν εἰς τὰς ἀπωτάτας ἐκεῖνας χώρας μέχρι τοῦ 1759 καὶ ἐπανέκαμψεν εἰς Γαλλίαν πτωχύτερος ἢ ὅσον ἦτο ὅταν ἀνεχώρησεν ἐξ αὐτῆς. Τὴν ἐν Μαρτινίκα περιουσίαν του, συγκροτουμένην ἐκ γαιῶν, δούλων καὶ ἄλλων κινητῶν, παρεχώρησεν εἰς τὸν πατέρα Λαβαλέτ, ἀρχηγὸν τοῦ ἐκεῖσε τμήματος τῶν ἰησουΐτῶν, ὅστις τῷ ἔδωκε τὴν ἀξίαν αὐτῶν εἰς συναλλαγματικῶς πληρωτέας παρὰ τοῦ ἐν Παρισίοις τάγματος· ἀλλ' οἱ ἅγιοι πατέρες συνειθισμένοι νὰ λαμβάνωσιν, οὐδέποτε δὲ νὰ δίδωσιν, ἀφῆκαν τὸν Καζώτον νὰ «διαμαρτυρῇ τὰς συναλλαγματικὰς του», καὶ οὕτως ὁ ἀτυχὴς ἀνὴρ ἀπώλεσε τοὺς καρπούς τῆς ἐργασίας ὅλου τοῦ βίου του.

Εὐχαριστημένος ὁ Καζώτος μὲ «τὸ παραπάνω» ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους του διδασκάλους, ἐμνήθη τότε εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἑταιρίας τῶν μαρτινιστῶν, τοὺς ὁποίους ὅμως ἐγκατέλιπε κατόπιν, ὅταν εἶδε προσλαμβανόμενα μέλη ἀνθρώπους ἄνοστοις τῆς ὑπολήψεώς του.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀνεδεικνύετο ἡ ἐλαφρὰ γαλλικὴ φιλολογία, ἡ ἐντὸς μικροῦ διαστήματος χρόνου φθάσασα εἰς τὴν ἀκμήν της· ὁ Καζώτος προσήνεγκεν εἰς ταύτην τὸν ὀβολὸν του διὰ μύθων, ᾠδῶν καὶ μυθιστορημάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται ὁ «Ὀλλιβιέ», ποιή-

μα ἠρωϊκοκωμικόν, καὶ ὁ «Διάβολος ἐρωτευμένος», μυθιστόρημα ἀντάξιον τῶν ἀραβικῶν μυθευμάτων.

Ὅταν ἡ θεὰ ἐλευθερία ἐκάλυψε διὰ τῶν πτερύγων της τὴν Γαλλίαν καὶ οἱ γνήσιοι αὐτῆς ἱεροφάνται ἠνθρωποθῦτον πρὸς δόξαν της, ἐπισκιάσαντες τοὺς ἀρχαίους λάτρας τοῦ Κρόνου ἐν Καρχηδόνι, ὁ πτωχὸς Καζώτος ἀνέβη καὶ αὐτὸς τὰς βαθμίδας τοῦ «φιλανθρωπικοῦ» ἐργαλείου τοῦ Γκιλοτίνου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου εἶχε κατορθώσει, ἀλλ' ἄπαξ μόνου, νὰ τὸν σώσῃ ἡ ἠρωϊκὴ ἀφοσίωσις τῆς θυγατρὸς του.

Πολὺς λόγος ἐγένετο περὶ προφητείας τινὸς τοῦ Καζώτου, γενομένης τὸ 1788, περὶ ἧς ἔγραψεν ὁ ἀκαδημαϊκὸς Laharpe. Ἐγένετο πράγματι αὕτη ἡ ὁ Laharpe ἠθέλησε νὰ δείξῃ δι' αὐτῆς, ὅτι ἄφινεν ἐνίοτε εἰς τὰς ὥρας σχολῆς τὴν φαντασίαν του ν' ἀνοίγῃ τὰς πτέρυγας της; περὶ τούτου ἄς μαρτυρήσωσιν ἄλλοι. Ὁ γράψας περὶ αὐτῆς διηγεῖται τὰ πράγματα οὕτω πως.

Τὰς ἀρχὰς τοῦ 1788, ἀκαδημαϊκὸς τις, μέγας κύριος, ἔδιδε δεῖπνον πολυτελές· οἱ συνδαιτημόνες ἦσαν πολλοὶ καὶ διάφοροι, ἀυλικοὶ, ἀκαδημαϊκοὶ, νομομαθεῖς, ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων κλπ. Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια οἱ οἶνοι τῆς Malvoisie καὶ τῆς Κωνσταντίας ἐπηύξησαν τὴν εὐθυμίαν τῶν συμποτῶν. Τοὺς χρόνους ἐκείνους εἶχον φθάσει εἰς τὸ σημεῖον, καθ' ὃ τὰ πάντα ἦσαν ἐπιτετραμμένα, ἤρκει ἀπλῶς νὰ προεκάλουν τὸν γέλωτα. Ὁ Σαμφὸρ ἀνέγνω τινὰς τῶν ἐλευθέρων μύθων του καὶ αἱ μεγάλαι κυρίαὶ ἤκουσαν αὐτοὺς λίαν ἀταράχως, χωρὶς νὰ προσφύγωσιν οὐδ' ἄπαξ εἰς τὰ ῥιπίδιά των. Κατόπιν αὐτῶν κατακλυσμὸς ἀστεϊσμῶν ἐπῆλθεν ἐπὶ τῆς θρησκείας ἰδίως· ὁ εἰς ἀπήγγειλε τεμάχιον ἐκ τῆς «Παρθένου», ἕτερος τοὺς φιλοσοφικοὺς ἐκείνους στίχους τοῦ Διδερότου:

Καὶ διὰ τῶν ἐντέρων τοῦ τελευταίου ἱερέως
 Ἄς σφίξωμεν τὸν λαμβόντοσ τελευταίου βασιλέως·
 καὶ πάντες ἐχειροκροτήθησαν ἐνθουσιωδῶς. Τρίτος τις ἐγείρεται καὶ κρατῶν

ποτήριον πλήρες εἰς τὴν χεῖρα, κραυγάζει· «Κύριοι, ναί, εἶμαι ἐπίσης βέβαιος ὅτι δὲν ὑπάρχει Θεὸς, ὡς εἶμαι βέβαιος ὅτι ὁ Ὅμηρος ἦτο ἕνας ἀνόητος»· καὶ τρώντι ἦτο βέβαιος περὶ ἀμφότερων αὐτῶν. Ἡ πρόποσις αὐτὴ ἐγέννησε συζήτησιν περὶ Ὁμήρου καὶ Θεοῦ, καὶ εὐρέθησαν τινες ἐκφράσαντες ἀγαθὴν ἰδέαν περὶ τοῦ ἐνός καὶ περὶ τοῦ ἐτέρου. Ἡ συνομιλία κατέστη σοβαρωτέρα· ἐξέφρασαν μέγαν θαυμασμόν ἐπὶ τῇ ἐπαναστάσει, ἣν ἐγέννησεν ὁ Βολταῖρος, καὶ συνωμολόγησαν πάντες ὅτι αὐτὴ ἦτο ὁ πρῶτος τίτλος τῆς δόξης του. Εἰς τῶν συμποτῶν διηγήθη, πνιγόμενος εἰς τὸν γέλωτα, ὅτι ὁ κουρεύς του, καθ' ἣν στιγμήν τῷ ἐπέπασε τὴν κόμην, τὸν διεβεβαίου· «Σᾶς ὀρκίζομαι, κύριε, ὅτι καὶ ἢ ἐγὼ, ἢν καὶ πτωχὸς μπαρμπέρης, δὲν ἢ ἔχω πλέον πίστιν περισσότερον ἀπὸ κανένα ἄλλον.» (Πόσοι καὶ παρ' ἡμῖν σήμερον, νεανίσκοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πρὸς ἔνδειξιν δῆθεν προόδου, δὲν ἢ κ κ ἰ ζ ο ν τ α ἰ, ὡς τὸν γελοῖον αὐτὸν κουρέα, κατώτεροι ὅμως αὐτοῦ κατὰ τὴν εἰλικρίνειαν, καθόσον δὲν φροντίζουσι νὰ προσθέσωσιν, ὅτι εἶναι καὶ αὐτοὶ «πτωχοὶ μπαρμπέριδες» ὡς πρὸς τὴν μάθησιν!) Συνεπέραναν τέλος ὅτι ἡ ἐπαναστασις δὲν ἤθελε βραδύνει νὰ συντελεσθῇ καὶ ὅτι ἦτο ἀνάγκη ἀπόλυτος, ὅπως ἡ δεισιδαίμονία καὶ ὁ φανατισμὸς ὑποχωρήσωσιν εἰς τὴν φιλοσοφίαν, καὶ ἤρξαντο νὰ ὑπολογίζωσι τίς ἢ πιθανὴ ἐποχὴ καὶ τίνες οἱ εὐτυχεῖς ἐκ τῆς συναναστροφῆς, οἵτινες ἤθελον ἐπιζῆσει νὰ ἴδωσι «τὴν βασιλείαν τῆς λογικότητος.» Οἱ γεροντότεροι παρεπονοῦντο ὅτι δὲν ἐδύναντο νὰ ἐλπίζωσι τὸν εὐτυχίαν αὐτήν· οἱ δὲ νέοι ἔχαιρον, ὡς ἔχοντες ἐλπίδας λίαν ἀναμφιβόλους, καὶ σιτέχαιρον ἰδίως τὴν Ἀκαδημίαν ὡς παρασκευάσασαν τὸ μέγα ἔργον, ἀποκαλοῦντες αὐτήν, τὴν πρωτεύουσαν, τὸ κέντρον, τὸ ἐλατήριον τῆς ἐλευθερίας τοῦ σκέπτεσθαι.

Εἰς μόνος ἐκ τῶν συμποτῶν δὲν εἶχε λάβει τὸ παράπαν μέρος εἰς τὴν πλήρη

χαρᾶς συνδιάλεξιν ταύτην, καὶ ἐξέφερε μάλιστα λίαν ἡσύχως καὶ τινὰς εἰρωνείας ἐπὶ τοῦ ὠραίου τῶν ἄλλων ἐνθουσιασμοῦ. Ὁ συμπότης αὐτός ἦν ὁ Καζῶτος, ἀνὴρ ἀξιαγάπητος καὶ ἰδιόρρυθμος, ἀλλὰ δυστυχῶς κατειλημμένος ἀπὸ τοὺς ῥεμβασμοὺς τῶν μαρσιαλιστῶν. Αἰφνης λαμβάνει τὸν λόγον καὶ μετὰ σοβαρωτάτου ὕφους, λέγει· «Κύριοι, ἐστὲ ἱκανοποιημένοι· θέλετε ἰδεῖ ὀλοκληρον τὴν μεγάλην καὶ ὑψηλὴν ἐπαναστάσιν ταύτην, τὴν ὁποίαν τοσοῦτον ποθεῖτε! Γινώσκετε ὅτι εἶμαι ὀλίγον προφήτης· σᾶς τὸ ἐπαναλαμβάνω· θέλετε τὴν ἰδεῖ.»

Τῷ ἀπήντησαν διὰ τῆς γνωστῆς ἐπωδῆς· «Δὲν χρειάζεται μέγας μάγος πρὸς τοῦτο.»

— Ἔστω, ἀλλὰ χρειάζεται ἴσως ὀλίγον δι' ὅ,τι μέλλω νὰ εἶπω. Γινώσκετε τί θέλει ἐπέλθει ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως ταύτης, τί θέλει ἐπέλθει εἰς πάντας ὑμᾶς τοὺς παρισταμένους ἐνταῦθα, καὶ τίς θέλει εἶσθαι ἢ ἄμεσος συνέχεια, τὸ ἀποτέλεσμα, ἢ ἀναπόφευκτος συνέπεια αὐτῆς;

— Ἄ! ἄς ἴδωμεν, εἶπεν ὁ Κουδορσὲτ μετὰ τοῦ μυκτηριστικοῦ καὶ κουτοπονηροῦ ὕφους καὶ γέλωτός του· εἰς φιλόσοφος δὲν δυσαρεστεῖται συναντῶν ἕνα μάγον.

— Ὑμεῖς, κύριε Κουδορσὲτ, θέλετε ἐκπνεύσει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους δεσμοτηρίου· θέλετε ἀποθάνει ἐκ δηλητηρίου, τὸ ὁποῖον θὰ πιετέ, ὅπως ἀποφύγετε τὸν δῆμιον, δηλητηρίου, τὸ ὁποῖον ἢ εὐτυχία τῶν καιρῶν ἐκείνων θέλει σᾶς ἀναγκάσει νὰ φέρετε πάντοτε μεθ' ὑμῶν.

Μεγάλη ἐκπληξις τὸ πρῶτον κατέλαβε πάντας· ἀλλ' ἀκολουθῶς ἐμνήσθησαν ὅτι ὁ ἀγαθὸς Καζῶτος ἐνυπνιάζετο πολλάκις ἐγρηγορῶς καὶ ἐγέλασαν ἐξ ὅλης καρδίας.

— Κύριε Καζῶτε, ὁ μῦθός σας οὗτος δὲν εἶναι εὐχάριστος, ὅσον ὁ «Διάβολος ἐρωτευμένος»· ἀλλὰ τίς διάβολος σᾶς ἔβαλεν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτὸ τὸ δεσμοτηρίον, αὐτὸ τὸ δηλητηρίον, καὶ αὐτοὺς τοὺς δημίους;

Τί κοινὸν δύναται νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς βασιλείας τῆς λογικότητος;

— Τοῦτο καὶ ἐγὼ ἀκριβῶς λέγω· ἐν ὀνόματι τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἀνθρωπότητος, τῆς ἐλευθερίας, ὑπὸ τὴν βασιλείαν τῆς λογικότητος, θέλετε τελευτήσῃ οὕτω. Καὶ θέλει τῶντι ὑπάρχει ἡ βασιλεία τῆς λογικότητος, διότι τότε αὕτη θέλει ἔχει ναοὺς, ἢ μᾶλλον δὲν θὰ ὑπάρχωσι πλέον, καθ' ἅπασαν τὴν Γαλλίαν, τὸν καιρὸν ἐκείνον, ἄλλοι ναοὶ παρὰ τοὺς ναοὺς τῆς λογικότητος.

— Μὰ τὴν πίστιν μου! εἶπεν ὁ Σαμφὸρ μετὰ σαρκαστικοῦ γέλιου, δὲν θέλετε εἶσθαι βεβαίως εἰς τῶν ἱερέων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

— Τὸ ἐλπίζω· ἀλλ' ὑμεῖς, κύριε Σαμφὸρ, ὅστις θέλετε εἶσθαι τοιοῦτος καὶ λίαν ἄξιος μάλιστα νὰ ἦσθε, θὰ κόψετε τὰς φλέβας σας διὰ δύο καὶ εἴκοσι κτυπημάτων ξυραφίου, καὶ ἐν τούτοις θέλετε ἀποθάνει μὴνὰς τινὰς μετὰ τοῦτο.

Πάντες ἀντήλλασσον βλέμματα καὶ ἐξηκολούθουν γελῶντες.

— Ὑμεῖς, κύριε Βικ δ' Ἀζὺρ, δὲν θέλετε ἀνοίξει τὰς φλέβας σας ὁ ἴδιος, ἀλλ' ἐν τούτοις θέλετε τὰς κάμει ν' ἀνοίξωσιν ἐξάκεις εἰς μίαν ἡμέραν, ἐν μέσῳ προσβολῆς ἀρθρίτιδος, ἵνα ἦσθε μᾶλλον ἀσφαλῆς περὶ τοῦ ἀποτελέσματος, καὶ θέλετε ἐκπνεύσει τὴν νύκτα. Σεῖς, κ. Δενικολάϋ, ἐπὶ τῆς λαιμητόμου· σεῖς, κ. Βαλλὺ, ἐπὶ τῆς λαιμητόμου· σεῖς, κύριε Μαλεσέρβ, ἐπὶ τῆς λαιμητόμου...

— Ἄ! εὐλογητὸς ὁ Θεός! εἶπεν ὁ Ρουέ, φαίνεται ὅτι ὁ κύριος δὲν ἐπιθυμεῖ εἰμὴ ἀκαδημαϊκοὺς μόνον· θέλει νὰ κάμῃ φοβερὰν ἐκτέλεσιν, καὶ ἐγὼ, χάρις τῷ Θεῷ!...

— Σεῖς! θέλετε καὶ σεῖς ἀποθάνει ὡσαύτως ἐπὶ τῆς λαιμητόμου.

— Ὡ! ἔβαλε στοίχημα, ἐκραύγασαν πανταχόθεν, ὠρκίσθη νὰ μᾶς ξεπασρεύσῃ ὅλους!

— Οὐχί, δὲν ὠρκίσθη ἐγὼ τὸ τοιοῦτον.

— Ἀλλὰ θὰ γείνη λοιπὸν ἐπιδρομὴ τῶν Τούρκων καὶ τῶν Ταρτάρων;...

— Ἀκόμη...

— Οὐδόλως· σᾶς τὸ εἶπον, θὰ κυβερνᾶσθε τότε ὑπὸ μόνῃς τῆς φιλοσοφίας, ὑπὸ μόνῃς τῆς λογικότητος. Ἐκεῖνοι, οἵτινες θὰ σᾶς μεταχειρισθῶσιν οὕτω, θέλουσιν εἶσθαι πάντες φιλόσοφοι, θέλουσιν ἔχει ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὸ στόμα τὰς αὐτὰς φράσεις, τὰς ὁποίας πρὸ μιᾶς ὥρας ἐκφέρετε, θέλουσιν ἐπαναλαμβάνει πάντα τὰ ἀξιώματα ὑμῶν, θέλουσιν ἀπαγγέλλει, ὡς καὶ ὑμεῖς, τοὺς στίχους τοῦ Διδερότου καὶ τῆς «Παρθένου.»

Ἐρχισαν νὰ λέγωσιν ὁ εἰς εἰς τὸ ὄτιον τοῦ ἄλλου· Βλέπετε ὅτι εἶναι τρελός· (καθόσον μάλιστα ὁ Καζῶτος ἐτήρει τὸ μᾶλλον σοβαρὸν ὕφος).

— Καλὲ, δὲν βλέπετε ὅτι ἀστεῖζεται, καὶ γινώσκετε ὅτι ἐπιτυγχάνει θαυμάσια εἰς τοὺς ἀστεϊσμούς.

— Ναι, ἀπήντησεν ὁ Σαμφὸρ, ἀλλὰ τὸ θαυμάσιόν του δὲν εἶναι εὐχάριστον, ὅπως τοῦναντίον. Καὶ πότε θὰ συμβῶσι πάντα ταῦτα;

— Ἐξ ἔτη δὲν θέλουσι παρέλθει καὶ πάντα τούτα θέλουσι συντελεσθῆ.

— Ἴδου τῶντι θαύματα! (τὴν φορὰν ταύτην ὠμίλει αὐτὸς ὁ ἐξιστορήσας τὰ περὶ τῆς προφητείας Laharpe), καὶ δι' ἐμὲ δὲν λέγετε τίποτε;

— Ὑμεῖς θέλετε εἶσθαι θαῦμα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὅπως ἑκτακτον· θὰ γίνετε χριστιανός.

Θόρυβος μέγας διεδέχθη τὰς λέξεις ταύτας.

— Ἄ! ὑπέλαβεν ὁ Σαμφὸρ· εἶμαι βέβαιος ὅτι, ἂν πρόκηται νὰ καταστραφῶμεν ὅταν ὁ Laharpe γείνη χριστιανός, τότε εἴμεθα πάντες ἀθάνατοι.

— Ὅπωςδὴποτε, εἶπε τότε ἡ δούκισσα τοῦ Γκραμμῶν, εἴμεθα εὐτυχεῖς ἡμεῖς αἱ γυναῖκες, ὅτι διὰ τὰς ἐπαστάσεις δὲν εἴμεθα τίποτε. Λέγουσα δὲ τίποτε, δὲν ἐννοῶ ὅτι δὲν ἀναμιγνύμεθα καὶ ἡμεῖς ὀλίγον, ἀλλ' εἶναι ἐκτὸς ἀμφιβολίας ὅτι δὲν λαμβανόμεθα ὑπ' ὄψιν, καὶ ὅτι τὸ φύλον μας...

— Τὸ φύλόν σας, Κυρίαί, δὲν θέλει σᾶς προστατεύσει τὴν φορὰν ταύτην· καὶ ἂν καὶ οὐδόλως ἀναμιχθῆτε θέλουσι σᾶς μεταχειρισθῆ ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ τοὺς ἄνδρας, ἄνευ οὐδὲ καὶ τῆς ἐλαχίστης διαφορᾶς.

— Καλὲ τί μᾶς λέγετε, Κύριε Καζώτε; ἀλλὰ κηρύττετε τὸ τέλος τοῦ κόσμου!

— Δὲν ἤξεύρω τίποτε· ἤξεύρω ἀπλῶς ὅτι ὑμεῖς, κυρία δούκισσα, θέλετε ὀδηγηθῆ ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος, ὑμεῖς καὶ πολλαὶ ἄλλαι κυρίαί μεθ' ὑμῶν, ἐπὶ τοῦ κάρρου καὶ μὲ τὰς χεῖρας δεδεμένας ὀπίσω.

— Ἄ δά! ἐλπίζω ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ ἔχω τοῦλάχιστον μίαν ἄμαξαν κεκαλυμμένην ἀπὸ μαῦρα!

— Ὅχι, κυρία· κυρίαί ἀνωτέρας τάξεως τῆς ἐδικῆς σας θέλουσι καὶ αὐταὶ ὀδηγηθῆ ἐπὶ τοῦ κάρρου ὡς ὑμεῖς καὶ μὲ τὰς χεῖρας δεδεμένας ὡς ὑμεῖς.

— Κυρίαί ἀνωτέρας τάξεως! τί! αἰ πριγκηπέσσαι ἐξ αἵματος!

— Πολὺ ἀνώτεραι ἀκόμη. . .

Εἰς τὰς λέξεις ταύτας κίνησις καταφανῆς ἠγέρθη ἐν τῇ συναναστροφῇ καὶ ἡ ὄψις τοῦ οἰκοδεσπότη ἐσκυθρώπασεν. Ἦρχισαν νὰ εὐρίσκωσι τὸν ἄστεϊσμόν λίαν ὑπερβολικόν. Ἡ Κυρία Γκραμμῶν, διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὸ νέφος, δὲν ἤρκεσθη εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην ἀπόκρισιν καὶ ἐξηκολούθησε διὰ τόνου ὅλως φυσικοῦ.

— Οὐ δὲ πνευματικοῦ κἂν θὰ μὲ ἀξιώσωσιν.

— Ὅχι, Κυρία· δὲν θὰ δώσωσιν οὐδ' εἰς ὑμᾶς, οὐδ' εἰς οὐδένα ἄλλον· ὁ τελευταῖος κατάδικος, ὅστις θέλει τόχει ταιούτου ἐκ χάριτος, θέλει εἶσθαι. . .

Ἐσταμάτησεν ἐπὶ μικρὸν.

— Λοιπὸν τίς θέλει εἶσθαι ὁ εὐτυχῆς θνητὸς, ὅστις θέλει τύχει τοῦ προνομίου αὐτοῦ;

— Τὸ προνόμιον αὐτὸ θέλει εἶσθαι τὰ τελευταῖον αὐτοῦ, καὶ οὗτος ἔσται ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας.

Ὁ οἰκοδεσπότης ἠγέρθη ἀποτόμως καὶ πάντες μετ' αὐτοῦ. Ἐπροχώρησε πρὸς

τὸν Καζώτον καὶ τῷ εἶπε μετὰ τόνου ἐμφαντικοῦ. — Ἀγαπητέ μου κύριε Καζώτε, ἄρκετὰ παρετάθη ὁ πένθιμος αὐτὸς ἄστεϊσμός· τὸν ἐξωθήσατε δὲ πολὺ μακρὰν καὶ μέχρι περιφρονησεως τῆς συναναστροφῆς, τῆς ὁποίας καὶ ὑμεῖς ἀποτελεῖτε μέρος.

Ὁ Καζώτος οὐδὲν ἀπεκρίθη καὶ ἠτοιμάζετο ν' ἀπέλθῃ, ὅταν ἡ κυρία Γκραμμῶν, ἣτις προσεπάθει πάντοτε ν' ἀφαιρέσῃ τὸν σοβαρὸν χαρακτήρα, ὃν ἔλαβεν ἡ συνδιάλεξις, καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν εὐθυμίαν, προχώρησασα πρὸς αὐτὸν, τῷ εἶπε·

— Κύριε προφήτα, σεῖς ὅστις εἶπετε εἰς πάντας ἡμᾶς τὴν μοῖράν μας, δὲν μᾶς λέγετε τίποτε καὶ περὶ τῆς ἰδικῆς σας;

Ὁ Καζώτος ἐτήρησε στιγμᾶς τινας σιωπὴν καὶ καταβιβασμένον τὸ βλέμμα.

— Κυρία, ἀνεγνώσατε τὴν πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλήμ; . . .

— Ὡ! ἀναμφιβόλως· τίς δὲν ἀνεγνώσεν αὐτήν; ἀλλ' ὑποθέσατε ὅτι δὲν τὴν ἀνέγνωσα.

— Ἐν τῇ πολιορκίᾳ λοιπὸν ἐκείνῃ, κυρία, ἄνθρωπός τις ἔκαμεν ἑπτὰ ἡμέρας κατὰ συνέχειαν τὸν γῦρον τῶν ἐπάλλξεων, ὑπὸ τὰς ὄψεις τῶν πολιορκούντων καὶ τῶν πολιορκουμένων, κραυγάζων διὰ φωνῆς ὀξείας καὶ ἠχηρᾶς. Δυστυχία εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ! τὴν δὲ ἐβδόμην ἡμέραν ἐκραύγασε. Δυστυχία εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ! δυστυχία εἰς ἐμέ! καὶ αὐθωρεὶ λίθος μέγας, ἐκσφενδονισθεὶς ἀπὸ τῶν ἐχθρικῶν μηχανῶν, τὸν προσέβαλε καὶ τὸν συνέτριψε.

Μετὰ τὴν ἀπάντησιν ταύτην ὁ Καζώτος ὑπεκλίνατο καὶ ἀπῆλθε.

Δὲν παρῆλθον ἕξ ἔτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ ὅσα ὁ Καζώτος πρᾶεῖπε συνετελέσθησαν κατὰ γράμμα· ὑπὸ τὴν βασιλείαν τῆς λογικότητος καὶ ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας ἐχύθησαν ποταμοὶ αἵματος, εἰς τοὺς ὁποίους συνεσήνεγκε τὸ ἐφ' ἑαυτὸν καὶ ὁ τράχηλος τοῦ ἀτυχικοῦ προφήτου.